
Sunnhetskommisjonenes virksomhet i fem herreder i Telemark 1861-1900

ARTIKKEL

STORESUND A

Sammendrag

Det har vært antatt at sunnhetskommisjonene i norske herreder (landkommuner) etablert gjennom Sundhedsloven i 1860 varpreget av passivitet og ineffektivitet gjennom siste del av 1800-tallet. Denne undersøkelsen omhandler aktiviteten i sunnhetskommisjonene i Vinje, Seljord, Hitterdal (Heddal), Gjerpen og Bamble.

Møteaktiviteten var generelt lav i 1860- og 1870-årene. Manglende interesse og dårlig kommunikasjon mellom legenesom kommisjonsledere og kommunestyrene ble fremhevet som årsaker til dette. De fleste sakene var informasjon fra legene om sykkelighet og hygieniske forhold. I 1880- og særlig i 1890-årene økte aktiviteten. Nye lover og forskrifter gav sunnhetskommisjonene en mer betydelig rolle i offentlig helseforvaltning. I Hitterdal og Seljord medvirket sunnhetskommisjonene aktivt i tiltakene mot difteriepidemien i siste del av 1880-årene. På bakgrunn av tettstedsutvikling og industrialisering i nedre Telemark ble miljøhygieniske saker i disse årene et vesentlig saksområde for sunnhetskommisjonene i Gjerpen og særlig i Bamble. Disse nye problemene fikk en langt mer effektiv håndtering i Bamble enn i Gjerpen. En forklaring kan være at sunnhetskommisjonen i Bamble hadde en friere stilling i forhold til kommunestyret. Dessuten hadde kommunelegen i Bamble bare en kommune å forholde seg til, slik at arbeidsmengden må ha vært mer overkommelig der.

Publisert: 10. desember 1999. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 9. september 2026.